

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 14/3664 ES HCH/LRB/SKY/bj
Vår ref.: 2014/0194

Dato: 17. september 2014.

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL LOV OM IKRAFTSETTING AV STRAFFELOVEN 2005

Innledning og avgrensning

Det vises til departementets brev av 17. juni 2014 med vedlagte høringsnotat av juni 2014, knyttet til forslag om lov om ikraftsettelse av straffeloven av 2005.

Departementet har i sitt høringsnotat bedt om tilbakemeldinger på en rekke enkeltendringer i straffeloven av 2005. Grunnet den tid som har vært til rådighet, har vi sett oss nødt til å avgrense tilbakemeldingene til et utvalg. Merknaden til de enkelte punktene vil også gjennomgående være korte. Vi har ikke foretatt en kontroll av de henvisninger til straffeloven som er inntatt i andre lover for å etterprøve at de henvisninger som er nødvendige for å opprettholde straffbarhet for lovovertridelser i særlovgivningen faktisk videreføres. Viktigheten av at slike henvisninger er korrekte understrekes likevel, slik at man ikke kommer i den situasjon at handlinger som er ment å være straffbare blir straffrie på grunn av "korrekturfeil".

I det følgende vil henvisninger til straffeloven av 2005 angis med – straffeloven, mens henvisninger til straffeloven av 1902 angis med - strl.

Endringer i straffeloven av 2005

- Grov ulovlig bevæpning på offentlig sted

Vi tiltrer departementets forslag og begrunnelse for å utforme en ny strl § 189a som rammer grov ulovlig bevæpning på offentlig sted. Dersom en slik lovendring ikke skjer, vil det i realiteten oppstå en nedkriminalisering av ulovlig besittelse av skytevåpen på offentlig sted. Hensett til kriminalitetsutviklingen, er dette ikke ønskelig.

- Videreføring av forbud mot luftfotografering og opptak av dybdata

Forsvarsdepartementet har i brev av 23. april 2014 foreslått, i lys av at lov av 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter oppheves ved ikrafttreddelsen av straffeloven av 2005, at forbudene om luftfotografering og opptak av dybdata videreføres i to bestemmelser i sikkerhetsloven av 20. mars 1998 nr. 10. Dette ble også drøftet i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) under pkt. 7.13.3.

Oslo statsadvokatembeter støtter Forsvarsdepartementets forslag om å videreføre § 3 nr. 1 og nr. 3 i lov om forsvarshemmeligheter til sikkerhetsloven slik som foreslått i departementets brev og med de vurderinger som der er angitt, jf pkt 2.3 og 3.2.

Lov om forsvarshemmeligheter retter seg mot enhver, mens private rettssubjekter som hovedregel ikke er underlagt sikkerhetsloven som i utgangspunktet gjelder for forvaltningsorganer. Oslo statsadvokatembeter er derfor enig i departementets forslag om at det bør foretas en justering i lovteksten (sikkerhetsloven), slik at bestemmelsen om lovens virkeområde gjenspeiler at enkelte forbud etter loven retter seg mot enhver. Dette også sett i lys av de to foreslåtte forbudsbestemmelser som nevnt over, jf brevets pkt 4.

- Straffelovgivningens virkeområde i tid – bestemmelsene i kap 16

Straffelovens § 3 gir uttrykk for det som følger av grl § 97 om at ingen lover må gis tilbakevirkende kraft. Bestemmelsen er uttrykk for et universelt prinsipp, og er en av bærebjelkene i en rettsstat.

Dagens ordlyd i straffeloven § 3 annet ledd retter seg direkte mot bestemmelsene i kap 16. Etter vår oppfatning representerer dette en uthuling av prinsippet i grl § 97, se også Rt 2010 side 1445. Oslo statsadvokatembeter deler derfor departementets oppfatning at straffeloven § 3 annet ledd bør oppheves.

- Straffehjemmel for brudd på avsperring av åsted mv.

Vi gir vår tilslutning til oppfatningen om at det kan være behov for å straffebelegge brudd på avsperring av åsted mv. Vi nøyer oss her med å vise til den begrunnelse som er fremført i statsadvokat Vales artikkel, vedlagt departementets høringsbrev. Etter vår oppfatning vil dette mest hensiktsmessig kunne skje gjennom en generell bestemmelse, departementets alternativ 1. Denne bestemmelsen vil gjelde alle typer avsperringer fra alle typer myndigheter, og vil således fange opp en rekke praktiske tilfeller hvor offentlige myndigheter har behov for å sperre av et større eller mindre område. Noen eksempler vil være brann- og redningsetaten ved større eller mindre branner, helsemyndighetene eller mattilsynet ved smittefare for folk eller dyr.

- Endring av forbudsoner knyttet til kontaktforbud

En deler departementets oppfatning om at det bør være en adgang til å regulere forbudsoner ilagt etter straffeloven § 57, også utenom de fristene som er angitt i § 58. Etter vår oppfatning bør det fortsatt være tingretten som har kompetansen til å beslutte endringene fordi det her vil være tale om endringer i rettighetstap ilagt ved dom. Hvis rettighetstapet skal endres, bør også dette gjøres ved dom, tilsvarende for hva som ellers gjelder for brudd på vilkår for betinget dom eller fullbyrdelse av subsidiær samfunnsstraff.

- Plikten til å avverge et straffbart forhold

Vi støtter departementets forslag til endringer av straffeloven § 196 når det gjelder avvergeplikten. Statsadvokatene erfarer tidvis at ansatte i forvaltningen har en oppfatning om at deres tjenestemessige taushetsplikt går foran anmeldelse-, vitne-, og avvergeplikten. Slike uklårheter unngås dersom loven klart anviser at avvergeplikten går foran taushetsplikten.

- Videreføring i straffeloven 2005 av ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud
 Ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud er forholdsvis ny og har på grunn av tekniske problemer ikke vært benyttet i særlig grad. En har således ikke vunnet de erfaringene som er nødvendig for å evaluere ordningen. Dersom ikke straffeloven § 57 endres, vil ordningen i realiteten bli avvirket før den har vært prøvet. Fra vår side støtter vi departementets forslag til endring av straffeloven § 168.

- Forberedelse av dokumentfalsk

Embetet deler departementenes oppfatning om at det er behov for endringer i straffeloven av 2005 for å dekke opp de forhold som etter avgjørelsen i Rt 2010 s. 1217 ble gjort straffbare samme år. Forslaget om en nytt annet ledd i straffeloven § 201 synes å dekke dette.

Svakheten ved å endre kun straffeloven § 201 er at dette kun gjør forberedelser til skimming straffbart. Som påpekt av departementet, var dette en villet endring fra straffelovkommisjonens side. Det er ikke helt upraktisk at man kommer over bedrageriforsøk knyttet til dokumenter hvor det kunne vært ønskelig å ha mulighet til å straffe også forberedelseshandlinger. En ber derfor departementet vurdere om det i tillegg til endringen i straffeloven § 201 bør innføres en ny bestemmelse i straffeloven § 370 som rammer forberedelseshandlinger mer generelt.

- Straffelovgivningens stedlige virkeområde

Bestemmelsene om straffelovens stedlige virkeområde er, som følge av migrasjon og større mobilitet i befolkningen, praktisk viktige bestemmelser. Det er viktig at disse bestemmelsene er utformet på en tydelig og tilgjengelig måte. Slik bestemmelsen i straffeloven § 5 er utformet nå, er det vår oppfatning at dette hensynet ikke i tilstrekkelig grad ivaretas. Etter vår oppfatning bør § 5 første ledd nr. 2 – 10 endres slik at det henvises til konkrete paragrafer så langt det er mulig.

Straffeloven 2005 slik forslaget lyder antas på enkelte områder å ville medføre en svekkelse i forhold til straffeloven 1902, hvor utgangspunktet er universell jurisdiksjon for særskilte straffebestemmelser. Med et krav om dobbelt straffbarhet vil det både ved avgjørelse om etterforsking skal iverksettes og ved påtaleavgjørelsen kunne måtte foretas vanskelige avveininger om lovsituasjonen i land eller områder hvis statsdannelse kan være svak eller hvor det kan være reell tvil om hvilke grupperinger som utøver kontroll og myndighet, og som det muligens heller ikke vil være naturlig for norske myndigheter å innlede noe samarbeid med. Selv om det er gjort unntak for dette kravet for terrorhandlinger, gjenstår det en rekke andre alvorlige straffebestemmelser. Eksempelvis kan alvorlige handlinger, herunder drap, gjøres opp i enkelte kulturer med et økonomisk mellomværende med offerets familie slik at den offentlige straffeforfølgning unnlates. I enkelte land kan slike handlinger dessuten anses som straffrie under gitte omstendigheter, noe som kan fremstå som fjernt fra norsk rettshåndhevelse.

I en mer globalisert virkelighet og et mer kulturelt mangfoldig samfunn enn ved vedtagelsen av strl. § 12 i 1902, er det viktig at ny § 5 ikke begrenser norsk politi- og påtalemyndighets adgang til etterforsking og iretteføring av handlinger hvor norske statsborgere eller personer med bosted i Norge mv. reiser utenlands for å begå alvorlige straffbare handlinger som ikke kan påtales her og som heller ikke medfører noen strafferettslig reaksjon i det aktuelle land hvor handlingen begås, for eksempel handlinger begått mot minoriteter.

Henvisningen til folkeretten i ny § 5 punkt 3 er heller ikke uproblematisk idet det kan være usikkert hva som egentlig rammes. Krigens folkerett er ikke noen enhetlig rettskilde underlagt lik vurdering og håndheving i forskjellige land og verdensdeler.

Datakriminalitet og enkelte andre handlinger som kan betegnes som organisert kriminalitet er ofte global, og det kan være tvil om hvor handlingen(e) er begått. Det er svært forskjellig lovgivning i mange land, og uavhengig av § 7 i straffeloven 2005 er det embetets syn at ny § 5 vil medføre en mer begrenset adgang for norsk politi og påtalemyndighet til å reagere mot straffbare handlinger begått utenfor det området som omtales i straffeloven § 4.

- Gradering av lovbrudd og spørsmål om foreldelsesfristens lengde

Ordningen med graderte straffebud i straffeloven av 2005 vil medføre at en rekke forhold foreldes tidligere enn de ville ha gjort etter straffeloven av 1902. Dette fordi lovbruddene som betegnes "vanlige" vil foreldes etter den ordinære strafferammen og ikke etter en generell skjerpingsbestemmelse. Dette er en tilsiktet virkning som vi tiltrer. For de mer alvorlige forholdene vil de skjerpede strafferammene i det som betegnes som "grove" lovbrudd fastsette en forlenget foreldelsesfrist som tidligere, og hvor de generelle straffeskjerpingsreglene, eks strl § 232, kom til anvendelse. Dette ivaretar behovet for at de alvorlige forholdene har en tilstrekkelig lang foreldelsesfrist. I likhet med departementet, er det også vår oppfatning at en omlegging til graderte straffebud ikke vil medføre nevneverdige uheldige konsekvenser.

- Oppretting av enkelte inkurier mv i straffeloven 2005

En har fra vår side få merknader til de forslag som departementet fremmer om oppretting av inkurier i straffeloven av 2005.

Når det gjelder spørsmålet om forskrifter til gjennomføring av narkotikaprogram, fremstår det som unødvendig å videreføre strl § 53 nr 6 idet denne synes omfattet av den generelle ordlyden i straffeloven § 38.

- Straffeloven § 355 og 356

Den *forsettlig* fremkalling av fare for allmennheten er regulert i § 355, som i hovedsak fremstår som en videreføring av strl § 148. Den *uaktsomme* fremkalling av fare for allmennheten er regulert i straffeloven § 356, som i hovedsak er en videreføring av strl § 151. Siden ordlyden i straffeloven § 356 ikke har en egen gjerningsbeskrivelse, kan bestemmelsens objektive innhold fremstå som upresis. Rett nok er overskriften fra bestemmelsen i straffeloven § 355 tatt inn, men det er ikke åpenbart at det siktes til de handlinger som er angitt i straffeloven § 355. Både straffeloven §§ 357 og 358 har begge henvisninger til straffeloven § 355. Dette burde også vært gjort i straffeloven § 356 for å gi bestemmelsen en klar objektiv rekkevidde. Vi foreslår derfor at straffeloven § 356 endres slik:

§ 356 Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten

Uaktsom fremkalling av fare for allmennheten *som nevnt i § 355*, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år.

- Dagens særreaksjoner er i det vesenlige videreført i kapittel 7 og 12 i straffeloven 2005. I § 42 bør det tilføyes at også idømt ungdomsstraff faller bort når forvaring idømmes, tilsvarende som for idømt fengselsstraff og samfunnsstraff.

- Straffeloven §§ 332-341

Selv om det burde vært påpekt i forbindelse med høringen av straffelovens spesielle del, finner vi grunn til å påpeke at utformingen av de nye bestemmelsene om heleri og hvitvasking har sider som kan være uheldige. Formålet med oppdelingen av den nåværende strl § 317 i to bestemmelser, jf Ot.prp. 22 (2008-2009), var ønsket om å "forenkle hver av dem og bidra til å klargjøre hva som kjennetegner henholdsvis heleri og hvitvasking." Dette er muligens riktig, men oppsplittingen i to bestemmelser skaper etter vår oppfatning andre problemer som skaper vansker som på sikt kan medføre at innsatsen for å inndra utbytte av straffbare handlinger, og ramme de som har kriminalitet som levevei, vanskeliggjøres. En god intensjon kan lede til et dårlig resultat.

Fra påtalemyndighetens ståsted er det ønskelig med straffebestemmelser på dette området som er fleksible nok til at de kan anvendes selv om påtalemyndighet og domstol vurderer bevisene noe forskjellig. Det er tilfelle med dagens strl § 317. Ved en oppsplitting i to bestemmelser vil påtalemyndigheten måtte velge om man vil forfølge etter heleri- eller hvitvaskingsbestemmelsene. Et slikt valg vil stille krav til bevis for det ene eller det andre faktum. Dette i motsetning til dagens lov som ikke har det samme beviskravet i sporvalget. Pålegget om å velge bestemmelse, enten heleri eller hvitvasking, vil uvegerlig føre til diskusjon rundt spørsmålet om et aktuelt forhold burde vært subsumert under den andre bestemmelsen, uaktet hvilket bestemmelse som er valgt. For domstolen oppstår spørsmålet om man skal domfelle for den ene eller andre bestemmelsen, alt etter som saken har endret seg gjennom hovedforhandlingene. Det vil ventelig være adgang til dette etter strpl § 38, men må forventes å ville medføre unødig prosedyre. Den løsning som nå er valgt vil ventelig skape vel så mange problemer som den løser, og konsekvensene kan bli at både påtalemyndighet og domstolene ikke vil anvende bestemmelsen av rent praktiske grunner.

Spørsmålet om å revidere bestemmelsene om heleri og hvitvasking er formentlig et større spørsmål enn hva høringen om ikrafttredelsesloven åpner for. Om departementet ikke tar tak i dette spørsmålet i denne omgang, ber en om at spørsmålet vurderes på et senere tidspunkt. Det legges til grunn at det vil være behov for enkelte revisjoner av straffeloven når loven har virket en stund.

Endringer i straffeprosessen

Straffeloven 2005 medfører enkelte endringer ved lagmannsrettenes ankesiling og hvilke saker som skal behandles med lagrette. Slik § 132 a i straffeloven 1902 er bygget opp, vil alle overtredelser av denne bestemmelsen ved anke vurderes etter strpl § 321, tredje ledd. I straffeloven 2005 er de samme handlinger delt opp i en vanlig og en grov del som reguleres av §§ 157 og 158, hvoretter § 157 skal vurderes etter strpl § 321, annet ledd ved anke. Annerledes vil det bli for legemsskader som beskrevet i § 229 i straffeloven 1902. Anvendelse av § 232 i straffeloven 1902 medfører ikke at strpl § 321, tredje ledd får anvendelse ved anke når bestemmelsen anvendes sammen med § 229, første og annet straffalternativ. Situasjonen etter ikrafttreden av § 274 om grov kroppsskade og § 283 om grov mishandling i nære relasjoner i straffeloven 2005 beskrives nedenfor under avsnittet om økonomiske og administrative konsekvenser, jf foreslåtte endringer i strpl § 352, tredje ledd som beskrevet i kap. 4.3.3.3.

- Adgang til ransaking uten underretning i kap. 4.3.3.2.2, strpl § 200 a, er avhengig av strafferamme på minst 10 år, samt enkelte andre oppregnede bestemmelser. Slik tvangsmiddelbruk bør det også gis adgang til for overtredelser av eller forsøk på overtredelser av §§ 128, 129 og 136 i straffeloven 2005.

De samme bestemmelser bør også gi grunnlag for skjult fjernsynsovervåking og teknisk sporing, kap. 4.3.3.2.3.

- Kommunikasjonskontroll, kap. 4.3.3.2.6. I strpl § 216 a, første ledd bokstav b) bør også tilføyes en henvisning til straffeloven 2005 §§ 128 og 136 som nevnt ovenfor og til § 157, idet man lettere vil kunne avdekke og reagere mot tilfeller som omhandlet i bl.a. Rt. 2007 s. 439, Rt. 2011 s. 1022 og Rt. 2013 s. 92. Vi er av den oppfatning at det vil være hensiktsmessig også med en henvisning til §§ 335 og 340 som også omfatter uaktsom overtredelse idet mistankegrunlaget om subjektive forhold kan være uklart på det tidspunkt hvor kommunikasjonskontroll iverksettes. Annen kontroll av kommunikasjonsanlegg i strpl § 216 b bør likeledes inneholde en henvisning til § 128 i straffeloven 2005.

- Anonym vitneførsel, kap. 4.3.6, strpl § 130 a, første ledd bør, utover en redaksjonell og konkret henvisning til nye straffebestemmelser i straffeloven 2005, harmoniseres med de prosessuelle bestemmelser den virker sammen med. For det første bør ordlyden innledningsvis i bestemmelsen endres til ”overtredelser eller forsøk på overtredelser av...” slik at alternativet forsøk på tilsvarende måte kan fjernes under senere henvisninger til bestemmelser i alkoholloven og straffeloven 2005 §§ 101 til 107. Det bør også vurderes om ikke adgangen til anonym vitneførsel bør likestilles med adgangen til å iverksette kommunikasjonskontroll idet det langt på vei er de samme hensyn som tilsier denne type skjult etterforskning som anonym vitneførsel, og prosessteknisk vil dette medføre en betydelig forenkling opp mot taushetspliktreglene i strpl § 216 i.

- Påtalen

Endringen av strpl § 62 a, hvor påtalen gjøres ubetinget offentlig, representerer en forenkling i forhold til dagens regler hvor påtalen dels er offentlig, dels må vurderes mot allmenne hensyn, dels er avhengig av privat påtalebegjæring og enkelte ganger avhengig av allmenne hensyn og privat påtalebegjæring.

I forslaget til ny strpl § 62a annet ledd åpnes det for å unnlate påtale i straffesaker med strafferamme under 2 år dersom allmenne hensyn ikke krever påtale. Dette er en den motsatte løsning av hva Straffelovkommisjonen foreslo. Hvorvidt dette i praksis vil utgjøre en stor forskjell er usikkert, men den ordlyd som nå foreslås er etter vår oppfatning langt å foretrekke fremfor Straffelovkommisjonens forslag.

Svakheten med forslaget er at spørsmålet om fornærmedes holdning til påtalespørsmålet nå bakes inn som en del av spørsmålet om allmenne hensyn foreligger. En ser fra vår side ikke bort fra at fornærmedes stillingtagen til påtale for de mer bagatellmessige lovovertridelser vil kunne være av betydning for vurderingen av om påtale i det hele tatt bør finne sted. Men når fornærmedes påtalebegjæring fjernes som et vilkår for påtalen, åpner dette for en klar forenkling av annet regelverk, bl.a. at fornærmede skal spørres om hun/han begjærer påtale og straff. Hvis fornærmedes påtalebegjæring forutsettes tatt med i vurderingen av om allmenne hensyn krever påtale, vil en slik forenkling vanskelig gjøres.

Slik strpl § 62a annet ledd er utformet, fremstår det som nødvendig at det gis noen overordnede påtalemessige føringer knyttet til utøvelsen av skjønnet for når påtale kan unnlates. Hvis ikke, risikerer man at unnlatt påtale vil kunne fremstå som den praktiske hovedregel for alle straffbare handlinger med strafferamme inntil 2 år.

Departementet har forslått at strpl § 229 annet ledd oppheves. Denne bestemmelsen er knyttet til spørsmål om privat påtalebegjæring som nå ikke er nødvendig for at tiltale skal

reises. Etter dette synes det heller ikke nødvendig å beholde strpl § 229 tredje ledd. Også denne bestemmelsen gjør privat påtalebegjæring til en forutsetning for påtale. Hvis strpl § 229 tredje ledd beholdes, risikerer man at nødvendig straksetterforskning ikke igangsettes fordi man avventer fornærmedes holdning til påtalespørsmålet.

- Påtalekompetansen

Reglene om påtalekompetansen regulerer arbeidsfordelingen mellom de tre nivåene i påtalemyndigheten og er derfor særlig viktige for vår etat. Den høyere påtalemyndighets oppgave som kontrollør av, og leverandør av generelle retningslinjer til, påtalemyndigheten i politiet, kan i betydelig grad vanskeliggjøres om for mange enkeltsaker skal avgjøres høyt opp i påtalehierarkiet. Fra vår side hadde det derfor vært ønskelig med bedre tid til en grundig og prinsipiell gjennomgåelse av disse spørsmålene før straffeloven av 2005 iverksettes. Vi tar imidlertid til etterretning at dette ikke har latt seg gjøre.

Oslo statsadvokatembeter har tidligere gitt innspill til riksadvokaten knyttet til spørsmålene om påtalekompetanse. Vi viser til, og vedlegger, vårt brev til riksadvokaten av 12. mai 2014. Det forslaget som er vedlagt høringsbrevet fra riksadvokaten, er langt på vei en teknisk tilpasning til straffeloven av 2005, dog med noen realitetsendringer. Vårt innspill går på noen områder lenger, men er i hovedsak i tråd med riksadvokatens standpunkt.

- Inndragning strpl § 51

I forbindelse med vedtakelse av staffelovens alminnelige del ble det vedtatt endringer i strl § 51 annet ledd, tredje punktum, som lyder slik:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avsies eller før forelegg vedtas.

Bakgrunnen for endringen fremgår av Ot.prp. 90 (2003-2004) kap. 26.13. Det synes som om departementet legger til grunn at endringen er nødvendig i forhold til EMK P 7-4 vernet mot dobbeltforfølgning, for å kunne reise inndragningssak om utvidet inndragning etter at straffesaken er pådømt.

Departementets standpunkt står i motstrid til Magnus Matningsdals kommentar til strl § 34 a i Bratholm/Matningsdals kommentarutgave til strafferetten 2. utg. side 241 flg.

Etter vår oppfatning er endringen av strpl § 51 annet ledd problematisk av flere grunner. Dels er det slik at loven synes å gå lenger enn det som er nødvendig i forhold til EMK. Det vises her til Matningsdals kommentar om rekkevidden av dobbeltforfølgningsvernet i forhold til inndragningssak som reises etter at straffekravet er avgjort. Videre fremstår lovendringen som forholdsvis upraktisk. En senere inndragningssak vil normalt reises på bakgrunn av at det tilkommer nye opplysninger i saken, opplysninger som setter inndragningsspørsmålet i et nytt lys. Normalt vil inndragningsspørsmålet av prosessøkonomiske grunner avgjøres og irtetteføres samtidig med straffespørsmålet. Det vil da ikke være noe behov for å varsle om en senere inndragningssak. Slik loven nå er utformet, vil den ha den effekt at det rutinemessig må tas forbehold om å reise senere inndragningssak i alle saker idet en må gardere seg i tilfelle det dukker opp nye opplysninger som tilsier inndragning. Endelig fremstår endringen av strpl § 51 annet ledd å gå lenger enn det som er nødvendig ut fra den begrunnelse som gis i Ot prp 90. Hvis varsling er nødvendig i forhold til senere sak om utvidet inndragning, burde varslingsplikten vært begrenset til dette og ikke omfattet alle typer inndragning.

På denne bakgrunn foreslås det opphevelse av den ikke-ikrafttrådte strpl § 51 annet ledd, tredje punktum. Subsidiært at varslingsplikten begrenses til inndragning etter straffeloven § 68 om utvidet inndragning.

Endringer i påtaleinstruksen

En har fra vår side ingen merknader til de endringer som foreslås i påtaleinstruksen. Denne har stått mer eller mindre uendret i mange år. Helt åpenbare og nødvendige endringer, bl.a. knyttet til kap. 23 om sikring, samt flere henvisninger til den for lengst opphevede fengselsloven er – som påpekt av departementet – ikke gjennomført. Departementet synes nå å nøye seg med en teknisk tilpasning til den nye straffeloven. Etter vår oppfatning er det imidlertid et behov for å revidere *hele* instruksen for å gi den en form og et innhold som bedre svarer til dagens behov.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har påpekt at ikrafttredelsesloven som sådan ikke utløser nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser. Dette antas å være riktig.

Fra vår side vil vi likevel påpeke at straffeloven av 2005, når den trer i kraft, vil utløse til dels betydelige økonomiske konsekvenser. Årsaken er at loven hever strafferammen for flere typer lovbrudd til mer enn 6 år. Praktisk viktige eksempler i så måte er straffebudene om "grov kroppsskade" i straffeloven § 274 og "grov mishandling i nære relasjoner" i straffeloven § 283. Straffeprosessloven gir samtidig en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av saker med høyere strafferamme enn 6 års fengsel. Når volumet av denne typen saker øker, vil antallet ankesaker med lagrette øke proporsjonalt.

Straffeloven § 274, grov kroppsskade, er ment å dekke det som i dag omfattes av strl § 229 jf § 232, strl § 229 annet straffalternativ og strl § 229 tredje straffalternativ. Etter dagens lovgivning er det bare overtredelse av strl § 229 tredje straffalternativ som gir ubetinget ankeadgang og lagrettebehandling. Straffeloven § 283, grov mishandling i nære relasjoner straffes i dag etter strl § 219 annet ledd. Sistnevnte bestemmelse gir i dag ikke ubetinget rett til ankesaksbehandling. Typisk for begge disse forbrytelseskategoriene er at tiltalte normalt nekter straffeskyld og normalt også inngir anke dersom tingrettsbehandlingen leder til domfellelse.

For Oslo statsadvokatembeter vil endringen av strafferammen for kroppsskade medføre en økning i antallet såkalte "6 års-saker" med ca. 50 saker pr år. Tallet for saker om grov mishandling i nære relasjoner er mer usikkert, men vil ventelig ligge mellom 5-10 saker pr år. En økning av antallet lagrettesaker med mellom 50 og 60 saker representerer en økning i forhold til dagens antall med ca 30 %. En slik saksøkning vil for Oslo statsadvokatembeter få store kapasitetsmessige og økonomiske konsekvenser. Disse konsekvensene er ikke berørt i Ot prop 22(2008-2009) kap 15. De økonomiske og administrative konsekvensene ble imidlertid vurdert da strafferammene i strl § 229 annet straffalternativ og strl § 219 annet ledd ble foreslått endret i 2010. Vi viser om dette til Inst. 314 L (2009-2010) pkt 1.4.1:

Flertallet viser til brev fra justisministeren til Stortingets presidentskap datert 23. april 2010 hvor det blir redegjort for at tre av lovforslagene, som går ut på å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år, vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser som ikke er nærmere omtalt i proposisjonen. Flertallet merker seg at det særlig er lagmannsrettene som eventuelt vil bli berørt, og at en kan se for seg en betydelig økning i antall saker dersom lovforslaget følges opp: Forslaget om å heve den øvre strafferammen fra 6 til 8 år medfører at de aktuelle sakene skal behandles av lagrette, jf. straffeprosessloven § 352 første ledd. Videre vil en heving av

strafferammene medføre ubetinget ankeadgang, jf. straffeprosessloven § 321 tredje ledd, at slike saker heller ikke kan behandles av dommerfullmektiger, jf. straffeprosessloven § 276 fjerde ledd, og at saken normalt skal føres av en statsadvokat, jf. straffeprosessloven § 76 tredje ledd. Slik flertallet vurderer det, vil de økonomiske og administrative konsekvensene av økte strafferammer i § 219 annet ledd og § 229 annet straffalternativ gi merutgifter, særlig for domstolen, som ikke lar seg dekke innenfor gjeldende budsjettammer. Dette ville innebære at forslag til lov om endringer i straffeloven 1902 mv. ikke kan tre i kraft straks.

Som følge av dette ble ikke de aktuelle straffebestemmelsene skjerpet ved lovendringen i 2010.

De praktiske konsekvensene av økte strafferammer vil nå slå inn med full tyngde for førsteinstansdomstolene med krav til at flere saker må gå med embetsdommere, ankeinstansdomstolene som får flere saker som skal gå med lagrette og for påtalemyndigheten som i tråd med strpl § 76 tredje ledd får en økt aktorbelastning. I tillegg vil en ubetinget rett til ankebehandling med lagrette av denne type saker medføre en økt belastning for fornærmede.

Når straffeloven av 2005 med de skjerpede strafferammer nå skal tre i kraft, er det nødvendig at både Den høyere påtalemyndighet som skal aktorere sakene og lagmannsrettene som skal pådømme sakene settes i stand til dette gjennom en økt ressurstilførsel. For Oslo statsadvokatembeter vil en økt saksmengde på 50 aktorater for to rettsinstanser medføre en merbelastning på minst 200 rettsdager pr år (to rettsdager pr sak i to instanser). I tillegg kommer tid til forberedelse og etterarbeid. Legger en til grunn at den enkelte statsadvokat, for å kunne utføre alle øvrige forventede arbeidsoppgaver, ikke bør avvikle mer enn ca 50 rettsdager pr år, representerer det økte sakstilfanget i seg selv et behov for ytterligere 4 statsadvokatårsverk ved dette embetet kun.

Jørn S. Maurud
førstestatsadvokat

Erik Førde
statsadvokat

Per Egil Volledal
statsadvokat

Vedlegg

Kopi av dette brev uten vedlegg til Riksadvokaten, postboks 8002 Dep., 0030 Oslo